

Důvodová zpráva

Systém (či spíše „systém“), nastolený novelou § 16 a násl. školského zákona, zavedl tzv. společné vzdělávání v podobě, která v různé míře poškozují úplně všechny jeho aktéry: děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „Žáci se SVP“), jejich rodiče, běžné i speciální školy (pedagogy i ředitele), celou poradenskou soustavu, a v neposlední řadě i veřejné finance.

Nejde o nějaké osobní názory, nýbrž o velmi snadno ověřitelná fakta. Zde jsou základní parametry celého „systému“:

1. Žáci se SVP vzdělávají samostatně (tedy bez přítomnosti profesionálů v daném oboru) učitelé bez speciálně pedagogické kvalifikace. **Tím se naprosto zásadně lišíme od všech zemí, kde se opravdu inkluzivní vzdělávání prosadilo.**

2. Žádné z vyhláškou jmenovaných podpůrných opatření nemůže tuto absenci odborného personálního zajištění významněji ani korigovat, natožpak nahradit. Vrcholem absurdního plýtvání kvalifikovanými odborníky je skutečnost, že speciální pedagogové (pokud jsou tedy náhodou někde k dispozici), **se na přímé výuce žáka se SVP nijak nepodílejí**, jsou jim vyhrazeny pouze jakési „předměty speciálně pedagogické péče“ (náprava řeči, nápravný tělocvik), které většina těchto žáků vůbec nepotřebuje.

3. O „přidělení“ podpůrných opatřeních se rozhoduje až po 3 (nově dokonce 4!) měsících poté, co žák se SVP do třídy nastoupí, **přestože právě tito žáci potřebují široké spektrum skutečné podpory od první hodiny prvního školního dne.**

4. Důsledkem je, že až do konce kalendářního roku je žák se SVP vzděláván více méně metodou pokusu a omylu, takže je více než pravděpodobné, že mnoho těchto žáků ztratí celý školní rok.

5. Podpůrná opatření závazně doporučuje škole školské poradenské zařízení, kde až na nepočtené výjimky nepracují speciální pedagogové s učitelskou praxí, nýbrž odborníci zaměřeni na diagnostiku. Nejsou tudíž kompetentní pro vydávání konkrétních doporučení, **jak žáky se SVP učit. Přitom právě to potřebují učitelé zdaleka nejvíce!**

6. Učitel, který musí dělit svůj čas mezi žáka se SVP a ostatní žáky, nemůže žákovi se SVP věnovat během vyučovací hodiny více než několik minut. Během nich navíc pořádně neví, jak většinu kategorií žáků se SVP vzdělávat. Pokud dostane k ruce asistenta, nemá žádnou odbornou kompetenci jej instruovat tak, aby bylo vzdělávání žáka se SVP skutečně efektivní.

7. Rigidní soupis podpůrných opatření vede k obrovskému plýtvání, aniž by současně zaručoval skutečnou podporu žáků se SVP (viz bod č. 5). Ve školách se tak hromadí nepotřebné, někdy velmi nákladné pomůcky, na druhé straně nemůže ředitel školy přidělit ani zlomek finančních prostředků na řešení mnohonásobně efektivnější (např. finančně ocenit učitele, který si pomůcky pro žáka vyrábí sám). **Pozn.:** Úplným nesmyslem je pak svázání asistenta s konkrétním žákem tím, že je označen a přidělen jako „podpůrné opatření“. Jestliže tedy žák se SVP odchází, popř. končí školní docházku, musí ředitel asistenta propustit, i když přesně ví, že na jeho školu od září nastoupí z mateřské školy nový žák se SVP, který se bez asistenta neobejde, a že propuštěného asistenta mezitím rádi zaměstnají jinde.

8. MŠMT se ani nepokusilo nastavit funkční způsob získávání zpětné vazby o tom, jak si „inkludování“ žáci v běžných školách vedou.

Jinak řečeno, hlavní charakteristikou aktuálního systému je (jak je zjevné z výše popsaných parametrů), že společné vzdělávání jako jednu z forem vzdělávání žáků se SVP, povýšila na **hlavní cíl**, a to bez ohledu na to, jak v něm „prosperují“ samotní žáci.

Je přitom nutno zdůraznit, že o úspěšnosti inkluzivního vzdělávání rozhoduje v každém

konkrétním případě zejména to, jak se jedinec v daném „aranžmá“ cítí, nakolik jej vnímá jako přátelské a motivující, a nakolik zde může rozvinout svůj individuální potenciál. **O to se však tvůrci „systému“ až okázale ani v nejmenším nezajímali a nezajímají.**

Má-li být nově vzdělávání žáků se SVP postaveno na skutečně funkčních základech a nikoli na ryze ideologických postulátech, nelze předmětná ustanovení školského zákona novelizovat pouhými dílčími úpravami stávajícího textu. Bude nutno postavit konceptuálně zcela odlišný systém, a ten pak odít do náležitého legislativního hávu.

Proto je předkládaný materiál zpracován nejprve jako věcný návrh části zákona. Teprve najde-li se dostatečně široký konsensus nad věcným záměrem, bude možno přikročit ke koncipování paragrafovaného znění. K lepšímu porozumění navrhovaným změnám systému je vždy připojeno odůvodnění každého návrhu.

V úplném závěru je nezbytné dodat, že nově musí být též nastaven a legislativně ukotven i celý poradenský systém. To je však téma natolik složité a svébytné zároveň, že bude muset být pojednáno v samostatném ustanovení zákona.